

ZNANSTVENI SKUPOVI

Znanstveni skup *Ferdo Šišić i hrvatska historiografija prve polovice 20. stoljeća*, Zagreb / Slavonski Brod, 28-29. studenog 2019.

U povodu 150. godišnjice rođenja velikog hrvatskog povjesničara i sveučilišnog profesora Ferde Šišića u Zagrebu i Slavonskom Brodu 28. i 29. listopada 2019. godine održan je znanstveni skup *Ferdo Šišić i hrvatska historiografija prve polovice 20. stoljeća*. Suorganizatori skupa bili su Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest, Hrvatski nacionalni odbor za povijesne znanosti te Društvo za hrvatsku povjesnicu.

Pri otvorenju skupa na Filozofskom fakultetu u Zagrebu prigodnim su se riječima obratili, te zaželjeli uspjeh u radu skupa, dekanica Filozofskog fakulteta Vlasta Vlahović Štetić, u ime Odsjeka za povijest pročelnica Zvezdana Sikirić Assouline, u ime Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje predstojnik Stanko Andrić te u ime Društva za hrvatsku povjesnicu predsjednik društva Željko Holjevac. U ime Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti obratio se predsjednik Damir Agičić koji je pročitao dio In memoriam Ferdi Šišiću, koji je napisao njegov nasljednik na katedri hrvatske povijesti Miho Barada, te dao kratak pregled historiografije o Šišiću izrazivši nadu da će ovaj skup popuniti postojeće praznine.

Na znanstvenom skupu sudjelovali su znanstvenici iz mnogih institucija u Hrvatskoj, kao i znanstvenici iz Bosne i Hercegovine te Srbije. Ukupno je na skupu sudjelovalo 25 znanstvenika s 22 izlaganja od čega je 13 izlaganja održano u Zagrebu, a 9 u Slavonskom Brodu. Dvojica izlagača ispričala su svoj nedolazak, ali su njihovi referati pročitani.

Prvo izlaganje održao je Filip Šimetin Šegvić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji je, u suautorstvu s Tomislavom Brandolicom iz Hrvatskog državnog arhiva, prikazao glavna obilježja i ključne protagoniste hrvatske historiografije na samom početku 20. stoljeća, odnosno historioografski kontekst u kojemu je Šišić djelovao.

Budući da Antun Nekić s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru nije mogao prisustvovati skupu, njegov je referat pročitao Damir Karbić. U radu je Nekić na primjeru Šišićeve monografije o Hrvoju Vukčiću Hrvatiniću pokazao utjecaje Franje Račkog na Šišićeve interpretacije.

U svom su referatu Zoran Ladić i Meri Kunčić predstavili fond Ferde Šišića koji se čuva u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Spomenuti fond nezaobilazan je za proučavanje Šišićevog djelovanja. Samo sačuvana korespondencija sadrži dopisivanje s više od 800 različitih adresanata, od stanovnika Šišićevog izbornog kotara Vinkovci do magnata i visokog klera, što svakako govori koliko je Šišić bio cijenjen u svoje vrijeme.

U svom izlaganju Josip Parat iz Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje pokazao je kako Šišić antičku povijest vidi kao sastavni dio hrvatske povijesti te ne čudi da je u obje svoje sinteze krenuo sa poglavljem o prapovijesti i antici. Autor je također naglasio kako je Šišić u svom djelu *Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara* dao smjernice kako istraživati povijest nadovezujući se u svojim metodama na antičke uzore. U svojim je istraživanjima antičke povijesti Šišić vješto kombinirao literarne izvore s epigrafskom građom.

Mirjana Matijević Sokol s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu u svom se radu bavila Šišićevim srednjovjekovnim opusom prikazujući kako je prvo kritički analizirao izvore i radio manja istraživanja nakon kojih je krenuo u objavu kapitalne sinteze povijesti. Autorica je u izlaganju napomenula kako je Šišić, vjerojatno pod utjecajem Tadije Smičiklase, „vjerovao“ u *Pacta conventa* datirajući je negdje u 1300. godinu te kako se neke njegove ideje ponovno javljaju u hrvatskoj historiografiji.

Osim srednjovjekovnom poviješću, Šišić se bavio i tada aktualnim temama. Zdravka Jelaška Marijan s Hrvatskog instituta za povijest u svom se referatu bavila „Jadranskim pitanjem“ i Londonskim ugovorom u Šišićevim radovima. Šišićeva monografija *Predratna politika Italije i postanak Londonskog pakta (1870-1918)* ne predstavlja veliki iskorak u historiografskom smislu no donosi odličnu sintezu namijenjenu široj publici. On ne promatra Londonski ugovor kao izolirani događaj već ga stavlja u kontekst te ne završava svoju sintezu s 1915. godinom nego ide do Rapala i pitanja Rijeke.

Nakon kratke pauze skup je nastavljen izlaganjem Nikole Tomaševića s Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji je u svom izlaganju analizirao koliko je na Šišićevo formiranje kao povjesničara utjecao historiografski kontekst u kojem je djelovao, a koliko njegove političke i ideološke pozicije.

Izlaganje o Šišićevom kapitalnom djelu *Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara* održala je Nikolina Šimetin Šegvić, doktorandica na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, koja je prikazala kako je knjiga nastajala te kontekst u kojem je pisana. Prijelaz u 20. st. vrijeme je velikih sinteza povijesti te historijska znanost postaje nacionalno važna. Spomenutu je monografiju Šišić smatrao svojim najvažnijim djelom, a sama objava knjige 1925. godine „poklopila se“ s proslavom tisuću godina Hrvatskog kraljevstva.

O Šišićevom odnosu prema onovremenoj mađarskoj historiografiji i vezama s mađarskim povjesničarima izlaganje je održao Stanko Andrić iz Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje napomenuvši da će detaljnije o spomenutoj temi biti u pisanom radu. U izlaganju se autor osvrnuo i na Šišićeve rane radove, prije svega na rad o Virovitičkoj županiji, koji su, zbog nekih Šišićevih interpretacija, napadali i tadašnji mađaronski i opozicijski tisak.

Istraživač s Orijentalnog instituta Univerziteta u Sarajevu Amer Maslo održao je izlaganje o Šišićevim istraživanjima vezanim uz povijest Bosne i Hercegovine kao i o njegovim vezama sa stanovništvom i intelektualnim krugovima u BiH. Šišić je vrlo rano krenuo objavljivati priloge u sarajevskoj *Nadi*, a njegovo djelo o Hrvoju Vukčiću Hrvatiniću i danas predstavlja jedinu sveobuhvatnu monografiju o spomenutom velikašu. U izdanju HKD Napredak 1942. objavljena je knjiga *Povijest hrvatskih zemalja Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do godine 1463.* u koju je uvršten i Šišićev tekst „Izvori bosanske povijesti“. O Šišićevoj korespondenciji sa službenicima Katoličke crkve, ali i običnim stanovništvom BiH, autor je dao tek kratak pregled naglasivši kako će spomenuta tema biti detaljnije obrađena u pisanom radu.

Izlaganje o Šišićevim vezama sa srpskom historiografijom održao je Vladimir Nimčević iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Autor je napomenuo kako je Šišić značajno pridonio istraživanju srpske srednjovjekovne povijesti te je već 1924. izabran za dopisnog člana Srpske kraljevske akademije, a 1927. godine i za počasnog člana Matice srpske. U Arhivu SANU i Rukopisnom odeljenju Matice srpske sačuvana je bogata Šišićeva korespondencija s tadašnjim istaknutim srpskim znanstvenicima čije je dijelove autor i prezentirao u svom izlaganju.

Osim znanstvenog rada i u manjoj mjeri političkog djelovanja, Šišić je učinio puno i na polju popularizacije povijesne znanosti o čemu je izlaganje održala Mihaela Marić, doktorandica na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Svoje je tekstove objavljivao u tadašnjem tisku (*Obzor, Jutarnji list, Novosti, Politika, Vrijeme, Vjesnik*), u najvećoj mjeri pišući o važnijim događajima ili velikim povijesnim ličnostima. Osim toga objavljivao je i prikaze knjiga te nekrologe, a sudjelovao je i u nekoliko polemika.

Posljednje izlaganje prvoga dana skupa, o Šišićevoj ulozi na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1919-1920. godine, održali su Valentina Novoselac i Vlatko Smiljanić. U prvom dijelu izlaganja

kolegica Novoselac predstavila je kontekst Pariške mirovne konferencije na kojoj je Šišić bio član etnografsko-historijske sekcije koja se bavila pitanjima granica. Za spomenutu je sekciju pripremljena znatna količina materijala te je objavljeno nekoliko brošura. U drugom dijelu izlaganja kolega Smiljanić predstavio je što je od građe spomenutog Šišićevog angažmana sačuvano u njegovoj ostavštini koja se čuva u Arhivu HAZU, napominjući da količina sačuvane građe o tome i nije previše opsežna.

Znanstveni je skup nastavljen 29. listopada 2019. godine u prostorijama Gradske knjižnice u Slavonskom Brodu. Drugi su dan skupa svojim zajedničkim izlaganjem otvorili Marija Karbić iz Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje te Damir Karbić s Odsjeka za povijesne znanosti HAZU. U svom su radu prikazali Šišićev *Priručnik izvora hrvatske historije* koji je u to vrijeme služio i kao sveučilišni udžbenik. Čitav je projekt priređivanja vrela za hrvatsku povijest zamišljen ambiciozno no ostvaren je samo prvi dio koji se odnosi na razdoblje hrvatskog ranog srednjeg vijeka.

Budući da se Tomislav Galović s Filozofskog fakulteta u Zagrebu ispričao, njegov je referat pročitala Nikolina Šimetin Šegvić. U radu se autor bavio Šišićevim prijepisom i zaključcima o pitanju Kartulara samostana sv. Krševana u Zadru. Kartular se sastojao od 25 isprava te je izrazito važan za hrvatsku srednjovjekovnu povijest. Stoga ne čudi da su se njime bavili mnogi hrvatski povjesničari, među njima i Šišić. Kartular je nestao u prvoj polovici 1920-ih godina te nam je zbog toga Šišićev prijepis spomenutog kartulara, koji se nalazi u njegovoj rukopisnoj ostavštini, izrazito važan.

Sljedeće izlaganje održao je Dženan Dautović iz Zavičajnog muzeja Travnik. U svom je referatu analizirao u kolikoj se mjeri Šišić u svojim radovima o Bosni i Hercegovini posvetio vjerskoj problematici zaključivši kako se Šišić tek usput doticao vjerskih pitanja budući da se njima bavi u samo četiri svoja rada.

Šišić je u razdoblju od 1888. do 1892. godine studirao povijest i geografiju na zagrebačkom Mudroslovnom fakultetu. O njegovim studentskim danima izlaganje je održala Tihana Luetić s Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU. U svom je izlaganju autorica prikazala jednog „neformalnog“ Šišića koji je puno više truda ulagao na kolegije iz povijesti, dok se ostalima posvećivao samo kao uvjetu za završetak studija. U izlaganju se također dotaknula i njegovog odnosa s pojedinim profesorima, njegovim završnim ispitima kao i ranim istraživačkim radovima.

O Šišićevim osječkim danima, gdje je od 1894. do jeseni 1902. radio kao profesor, izlaganje je održala Zlata Živaković-Kerže. U svom se izlaganju autorica bavila problemima s kojima se Šišić susretao za vrijeme svog djelovanja u Osijeku, prije svega problemima oko ranije spomenute objave knjige *Županija virovitička u prošlosti*, koju je napisao po narudžbi virovitičkog podžupana u povodu tisućite godišnjice dolaska Madara u Panonsku nizinu. Naručitelji nisu bili zadovoljni Šišićevim interpretacijama te je autor zbog svojih interpretacija doživio napade iz oba politička tabora. U izlaganju se autorica dotaknula i razdoblja nakon odlaska iz Osijeka i problema s kojima se Šišić susretao u Zagrebu.

Kao sveučilišni profesor Šišić je bio i mentor nekolicini studenata pri izradi njihovih doktorskih disertacija. Jedan od njih bio je i poznati kartograf Zvonimir Dugački koji je 1928. godine doktorirao povijest s disertacijom *Knez Ivaniš Nelipić*. Vlatka Dugački i Krešimir Regan s Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža u svom su se radu bavili upravo Šišićevim mentorstvom pri izradi spomenute disertacije. Na skupu je Regan samo kratko predstavio nacrt istraživanja dok će rezultati istraživanja biti detaljnije prikazani u članku za zbornik radova sa skupa.

Kao što je ranije navedeno, Šišić nije bio samo povjesničar već i aktivni političar i saborski zastupnik. O Šišićevom političkom djelovanju izlaganje je održao Branko Ostajmer s Hrvatskog instituta za povijest, prikazujući kako „politički povjesničar postaje političar“. Šišić je za saborskog zastupnika izabran u vinkovačkom kotaru 1908. godine kao kandidat Hrvatsko-srpske koalicije no ubrzo otpada od koalicije te se priklanja banu Nikoli Tomašiću. Iako se razišao s koalicijom i na sljedećim se izborima kandidirao kao neovisni kandidat u vinkovačkom kotaru, imao je „uvjetnu podršku“ koalicije koja nije istaknula svoga kandidata. Godine 1911. Šišić postaje hrvatski delegat u Zajedničkom saboru u Budimpešti gdje djeluje na liniji Tomašićeve politike strogog provođenja Nagodbe. Uslijed žestoke kritike oporbe Šišić se iste godine povlači iz aktivne politike zadržavajući mjesto delegata u Zajedničkom saboru sve do 1914. godine. Ostajmer je svojim istraživanjem razriješio neke nepoznanice i pogrešna tumačenja oko Šišićevog političkog angažmana, prije svega pitanje njegova djelovanja unutar Hrvatsko-srpske koalicije.

O Šišićevom djelovanju neposredno pred početak i za vrijeme Prvoga svjetskog rata izlaganje je održao Matko Globačnik, doktorand s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Razdoblje Prvoga svjetskog rata izrazito je plodno u Šišićevoj historiografskoj karijeri. Tijekom 1914. Šišić putuje Italijom tražeći dodatne izvore za hrvatsku povijest, a krajem iste godine objavljen mu je i poznati *Priručnik izvora hrvatske povijesti*. Tijekom rata objavljene su mu još neke knjige kao i prijevod na njemački jezik prvog sveska njegove sinteze hrvatske povijesti.

Posljednje izlaganje na skupu održao je Damir Agičić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji se fokusirao na jedno Šišićevo predavanje koje je ponovno dovelo do napada dijela medija na njega. Šišić je 1923. godine u Beogradu održao predavanje o razvoju političke i državne svijesti u Hrvata koje je, zbog nekih Šišićevih interpretacija, u dijelu tiska proglašeno izdajničkim, a dogodio se čak i fizički napad na Šišića. Budući da se Zlata Živaković-Kerže u svom izlaganju već bila dotaknula spomenutog predavanja, Agičić se fokusirao na reakcije nakon fizičkog napada, prije svega na reakcije studenata povijesti.

Nakon posljednjeg izlaganja skupu su se u ime organizatora obratili Damir Agičić i Stanko Andrić zahvalivši svima na sudjelovanju te poželjevši izlazak zbornika radova u što kraćem vremenu.

Koliko je Ferdo Šišić važan za hrvatsku historiografiju, vidljivo je iz broja sudionika skupa kao i iz raspona tema kojima su se znanstvenici u svojim izlaganjima bavili. Širina tema kojima se Šišić bavio zaista je impresivna, od najranijeg srednjovjekovlja pa do njemu suvremenih tema. Šišić se nije zatvorio unutar svoga područja interesa i profesionalnog rada već je kroz tekstove u tadašnjem tisku i javna predavanja popularizirao historijsku znanost što ga je učinilo poznatim široj javnosti. U političkom djelovanju Šišić svakako ne spada u najvažnije aktere toga vremena, ali se kroz svoj politički angažman pokazao svjesnim potrebe angažmana intelektualaca u društvenim pitanjima. O njegovoj javnoj prepoznatljivosti, ali i intelektualnom utjecaju, svjedoči i brojna korespondencija koja se kreće od običnih stanovnika do najviših političkih, crkvenih i kulturnih djelatnika. Zaključno možemo samo izraziti nadu kako će zbornik radova s ovoga skupa što prije ugledati svjetlo dana te upotpuniti postojeće praznine o jednom od najvećih hrvatskih povjesničara.

Ivan Milec

**Znanstveni kolokvij *Povijest u javnom prostoru: stanje i perspektive.*
Hrvatska i inozemna iskustva, Zagreb, 6. prosinca 2019.**

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu u prosincu 2019. održan je znanstveni kolokvij znakovita naslova *Povijest u javnome prostoru: stanje i perspektive. Hrvatska i inozemna iskustva*. Međutim, „znakovito“ u naslovu nije korištenje povijesti u javnome prostoru, već pokušaj smislenog znanstvenog problematiziranja (aktualnih) svakodnevnih praksi u kojima se povijest i politika povijesti upotrebljavaju u različite svrhe. Pod tom je premisom u dva bloka održano deset kraćih problemskih izlaganja koja su pripremili profesori i doktorandi različitih institucija i znanstvenih ustanova: Fakulteta političkih znanosti iz Zagreba, filozofskih fakulteta iz Zagreba i Splita, Odjela za komunikologiju, medije i novinarstvo Sveučilišta Sjever iz Koprivnice, Hrvatskog katoličkog sveučilišta iz Zagreba i Muzeja seljačkih buna iz Gornje Stubice. Takav je raznolik odabir organizatora ovoga kolokvija, Udruge Kliofest, uvelike pomogao promicanju prijeko potrebnog dijaloga u povijesnoj struci.

Prvi je blok izlaganja započeo osvrtnom Steve Đuraškovića pod naslovom „Rezolucije o europskom sjećanju kao (po)grešan način suočavanja s prošalošću“. Đurašković se u izlaganju osvrnuo na europski problem poslijeratnoga nošenja s problemom osude fašizma/nacizma, ali i s problemom suočavanja s komunističkim zločinima kroz (ne)primjenu teorija totalitarizama, što je rezultiralo donošenjem različitih nadnacionalnih rezolucija (1996, 2006, 2009. i 2019) u kojima se totalitarizmu pristupa, Đuraškovićevim riječima, „senzacionalistički i revizionistički“. Nakon tog predavanja uslijedilo je nekoliko lokalnih primjera upotrebe povijesti u javnom prostoru. Tako je Magdalena Najbar-Agičić u predavanju „Znamo li učiti na tuđim iskustvima?: politika povijesti u Poljskoj“ pokušala odgovoriti na pitanje kako politike povijesti korespondiraju s ideološkim pozicijama vlasti u europskim zemljama, s posebnim osvrtnom na Republiku Poljsku kao ogledni primjer interakcije povijesti i vladajuće politike koja uvelike utječe na prezentaciju ove zemlje u međunarodnim krugovima i na njezinu društvenu klimu. Vlatka Filipčić Maligec u svom predavanju „Povijest Jugoslavije u hrvatskim muzejima“ problematizirala je pak postavljajnje muzejskih izložbi s temom jugoslavenske baštine kao „bolne“ točke novije hrvatske povijesti. Pri tome se posebno zadržala na analizi primjera Muzeja „Staro selo“ u Kumrovcu – rodnome mjestu Josipa Broza Tita – u kojemu su se, na temelju različitih postava, periodično izmjenjivala razdoblja približavanja, ali i odmicanja od te važne povijesne ličnosti. Analizirajući odnos prema spomeničkoj baštini, Željko Krušelj je u svom izlaganju „Kultura sjećanja i politika povijesti na lokalnoj razini: slučaj Koprivnica“ pokazao na primjeru Spomen područja Danica (mjesto nekadašnjeg ustaškog logora) kako politika i politička ideološka nadmetanja duge povijesti utječu na kulturu sjećanja jednoga grada, dok je Aleksandar Jakir blok izlaganja zaokružio predavanjem „Prijedlog Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima i „kultura sjećanja“ u kojem se bavio uvijek aktualnim fenomenom sjećanja i zaborava, odnosno fenomenom *kolektivnog pamćenja* kao mjestom političke „borbe“ za „zauzimanjem“ povijesti i određivanja onoga što se pamti. Unatoč široj strukturi vezanoj uz pamćenje, Jakir se u svom izlaganju osvrnuo na spomenuti naslovni prijedlog zakona kako bi na taj način analitički pristupio konkretnom aktualnom problemu obilježavanja povijesnih događaja.

Drugi je blok predavanja problematizirao ulogu povjesničara u javnome prostoru, a svojim izlaganjem „Povijest između iskustva, interpretacije i istine – primjer Dana pobjede 5. kolovoza u Hrvatskoj“ otvorio ga je Karlo Jurak. Jurak je naglasio važnost mogućnosti posredovanja povjesničara i politike povijesti između suprotstavljenih, hrvatsko-srpskih gledišta i interpretacija,

zaključivši da je rješenje ovih zamršenih pitanja u rukama institucionalnog posredovanja politike (povijesti), dok su samoj povijesti, figurativno rečeno, ruke u ovome slučaju vezane. Zatim je uslijedilo izlaganje Nikole Tomaševića pod naslovom „Povijest ostavljena stručnjacima? Primjer Vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima“ u kojem je pokušao pomoću „gustoga čitanja“ *Dokumenta dijaloga* odgovoriti na pitanje mogu li profesionalni povjesničari na temelju upravo dijaloga ponuditi društvu jedinstveni odnos prema povijesti. Tomašević je zaključio da je taj pokušaj Vijeća završio nekoherentnošću konačnog dokumenta, produbljujući tako još više zbunjenost kada je u pitanju interpretacija samih činjenica. O problemu rada stručnjaka nastavila je govoriti i Snježana Koren u izlaganju „Odgovornost povjesničara za javnu upotrebu povijesti: slučaj kurikuluma povijesti“, podijelivši različita iskustva povjesničara u oblikovanju kurikuluma povijesti (2016-2019) kroz burne debate i odgovore historiografije na različita kompleksna pitanja koja je kurikulum otvorio. Prikazujući obrazovanje kao poligon različitih znanstvenih i neznastvenih interesa, Koren je u svom izlaganju također izložila različite reakcije povjesničara na pojedine kurikularne teme koje se tiču povijesti, a koje su uvelike povezane s njihovom ulogom u oblikovanju politika povijesti (kroz ideologiju, nacionalni identitet, teleologiju, kreiranje političkih ciljeva itd.). Posljednja dva izlaganja bavila su se problemom djelovanja akademskih povjesničara u konkretnim slučajevima argumentiranja pojedinih tvrdnji ili napada na pripadnike manjinskih zajednica. Konkretno, Ivica Miškulin je u svom predavanju „Za dom spremni, ‘Tito nije bio diktator’: (neki) hrvatski povjesničari i demokratska svijest danas“ pokušao objasniti kako profesionalni povjesničari koriste svoje akademske titule u opravdanju različitih teza i koja je njihova odgovornost za izgovorene tvrdnje koje dominiraju javnim prostorom. Miškulin se u svom izlaganju vodio dobro poznatim primjerima upotrebe ustaškog pozdrava „Za dom spremni“ ili tvrdnje da Tito jest ili nije bio diktator, aludirajući na različite *habituse* povjesničara kao podlogu za analizu njihovih komentara o spomenutim primjerima. Branimir Janković kolokvij je zaključio izlaganjem „Jesu li politike povijesti i povjesničari (su) odgovorni za napade na Srbe u Hrvatskoj?“ u kojem je analizirao (nedovoljni) angažman povjesničara u kreiranju politike povijesti i oblikovanja društvene klime i individualnih postupaka na primjeru nedavnih napada na Srbe u Hrvatskoj. Osim što je istaknuo iznošenje stava, ali ne i objašnjenja za napade koji su se dogodili (poput onoga u Kninu), Janković je naglasio važnost izlaganja povjesničara (samo)analizi i istovremeno istaknuo asimetričnosti politika povijesti. Govoreći o racionalnosti, a ne iracionalnosti aktera napada kako bi istaknuo težinu i ozbiljnost problema s kojima se ovo društvo susreće, Janković je, baš kao i neki ostali izlagači, također naglasio pitanje (su)odgovornosti povjesničara za događaje u društvu i važnost kreiranja inkluzivnog društvenog modela u čemu bi historiografija svakako trebala aktivno sudjelovati.

Nakon iscrpne rasprave koja je uslijedila u nastavku kolokvija, organizatori su najavili više ovakvih skupova koji bi trebali pomoći uspostavi kvalitetnog znanstvenog dijaloga o najrazličitijim, često aktualnim temama u društvu između povjesničara koji su nerijetko različito pozicionirani unutar iste historiografske struke.

Lucija Bakšić